

Woodcocks bog er imidlertid ikke noget originalt videnskabeligt arbejde. I hovedsagen støtter han sig til A. K. Narains værk »The Indo-Greeks« fra 1957. Vigtige nyere forskningsresultater er ikke udnyttet. I sin fremstilling mangler Woodcock ganske evnen til at skelne mellem kendsgerninger og hypoteser, således at læseren lades i uvidenhed om de meget store huller i vor viden, som kun sparsomt kan dækkes af antagelsernes og formodningernes spindelvæv. På dette forskningsområde er en fuldstændig gennemarbejdelse af det numismatiske materiale den nødvendige forudsætning for videre fremskridt.

OTTO MØRKHOLM

LILY ROSS TAYLOR: Roman Voting Assemblies from the Hannibalic War to the Dictatorship of Caesar. Ann Arbor, The University of Michigan Press, 1966. xx + 175 s., index, XII placher, 2 kort. 7,50 \$.

Lily Ross Taylor er uden al tvivl en af de bedste kendere af den romerske republik. Hendes bog »Party Politics in the Age of Caesar« fra 1948 er forlængst en klassiker (se Hist. Tidsskr. 12. rk. II, s. 401 f.), og hendes monumentale værk »The Voting Districts of the Roman Republic« fra 1960 er et mesterligt bidrag til de romerske institutioners historie. I sin nye bog om de romerske folkeforsamlinger lykkes det atter den efterhånden ikke ganske unge forsker, der i adskillige år har været professor emerita i latin ved Bryn Mawr College, at samle og diskutere nyt og gammelt kildemateriale og give svar på en række fundamentale spørgsmål vedrørende den romerske republiks politiske liv.

Det er et ofte diskuteret curiosum, at en ganske lille del af den romerske befolkning praktisk taget havde monopol på embeder, der både gav den lovgivningsinitiativet og den udøvende magt, skønt disse embeder årligt besattes ved valg blandt hele den mandlige befolkning. Problemet er blevet angrebet fra forskellig side, men Lily Ross Taylor undersøger i sin bog vor viden om folkeforsamlingernes sammensætning, afstemningsreglerne samt selve proceduren ved afstemningerne. Foruden vore litterære kilder inddrages også det arkæologiske materiale, idet forfatteren er fuldt fortrolig såvel med den romerske topografis sidste landvindinger som vigtige udgravninger uden for Rom. Navnlig drages en række paralleller mellem Rom og den romerske coloni Cosa i Etrurien, grundlagt 273 f. Chr. og udgravet af amerikanerne siden 1948. Desuden diskuteres de to vigtige lovtekster Lex tabula Hebana, der blev fundet i 1947, og Lex Malacitana, som allerede Mommsen publicerede og anvendte. I begge tilfælde drejer det sig om love fra kejsertiden, der ikke sigter på Rom selv, men der er almindelig enighed om, at afstemningsreglerne i de pågældende byer var kopieret efter ældre romerske forlæg.

Det er af stor betydning, at hele materialet her er inddraget i undersøgelsen, idet oldtidsvidenskaberne i dag er så specialiserede, at mange historikere ikke kender den arkæologiske evidens og vice versa. Lily Ross Taylors bog udfylder således et stort savn.

I den her skildrede periode arbejdede romerne stadig med tre forskellige folkeforsamlinger, af hvilke dog kun comitia centuriata og comitia tributa havde virkelig betydning. I slutningen af tredje årh. f. Chr. omorganiseredes

centuriata, således at tribusinddelingen også her lå til grund for selve afstemningen, og i den periode, vi kender bedst, var tributa den lovgivende forsamling, hvor også de mindre embedsmænd valgtes, mens centuriata først og fremmest var valgforsamlingen, hvor de øverste embedsmænd blev valgt. En ofte diskutert vanskelighed er, at comitia tributa ligesom har to ansigter. Under ledelse af tribunerne vedtog man her love og valgte nye tribuner, mens consuler eller prætorer ledede forsamlingen, når der valgtes ædiler og quaestorer. I denne sidste funktion fungerede forsamlingen med auspicer, mens tribunerne ikke kunne tage fuglevarsler. Som en oprindelig plebejisk særforsamling forstår man vel den første funktion, men det forekommer unægtelig ejendommeligt, at man kunne vælge embedsmænd for hele folket under ledelse af en evt. patricisk embedsmand på en forsamling, hvor patricierne ikke havde stemmeret. Ross Taylor følger her Mommsens teori, der skelner mellem comitia tributa og consilium plebis, den første en valgforsamling for hele folket, den sidste tribunernes rent plebejiske forsamling. Mommsens teori er meget tilfredsstillende – den er blot ikke entydigt bevidnet i kilderne, hvorfor det nok er sikrere at se bort fra den, selvom det giver vanskelighed at forstå patriciernes begrænsede stemmeret i den her behandlede periode.

Det væsentlig nye hos Lily Ross Taylor er den minutiøse gennemgang af selve afstemningen ved valg og lovgivning. Navnlig sammenstillingen af en række møntfremstillinger af valgscener og kombinationen med den romerske topografi er interessant og i mange måder overbevisende. Det ville føre for vidt her at gå ind på de mange detaljspørgsmål, men det kan uden tøven konkluderes, at man i Lily Ross Taylors nye bog har en grundig og ajourført diskussion af alle de intrikate spørgsmål vedrørende den romerske republiks udviklede afstemningssystemer. Meget vil sikkert vække diskussion og ægge til modsigelse, men bogen vil utvivlsomt blive en klassiker inden for den historiske forskning – lige som så meget andet fra samme forfatters hånd.

JENS ERIK SKYDSGAARD

A. E. ASTIN: *Scipio Aemilianus*. Clarendon Press: Oxford University Press 1967. xiii + 244 s. XII appendices, additional notes, bibliografi og index. 65 sh.

Publius Cornelius Scipio Aemilianus Africanus Numantinus eller blot Scipio minor, den yngre Scipio, hører til den romerske republiks betydeligste skikkelser. Født 185/84 f. Chr. opnår han i 147 consulatet helt uden for den normale cursus honorum og ødelægger Carthago. I 142 beklæder han censuren og tiltræder i 140 en diplomatisk rejse til de hellenistiske riger, hvor han bringer orden i en række forhold staterne imellem. I 134 beklæder han igen consulatet, nedkæmper resterne af det langvarige spanske oprør og ødelægger Numantia. Under hans fravær fra Rom finder Tiberius Gracchus' voldsomme død sted, og da Scipio er vendt hjem, er han blandt modstanderne af jordlovene og den politik, de er udtryk for. Under disse indre politiske kampe dør han pludselig i 129 f. Chr. De oldtidige kilder er meget uenige om døds måden, men mange antyder, at det var et politisk mord.